

О.М. Трюхан, к.т.н., доцент,
Я.Д. Попова, О.А. Цапенко
(Національний авіаційний університет, Україна)

Особливості організації мультимодальних перевезень в умовах обмеження авіаційних перевезень внаслідок бойових дій

Авіаційні вантажні перевезення відіграють ключову роль у глобальних логістичних системах, забезпечуючи швидку та ефективну доставку товарів на великі відстані. Проте цей вид транспорту стикається з численними обмеженнями, які можуть суттєво вплинути на діяльність усіх учасників ланцюга постачання. Ретельний аналіз цих аспектів допомагає краще зрозуміти виклики, з якими стикаються компанії авіатransпортного сектору, та розробити стратегії для зменшення негативного впливу цих обмежень на бізнес-процеси.

Авіаційні вантажні перевезення відіграють ключову роль у глобальних ланцюгах постачання, забезпечуючи швидку та надійну доставку товарів на великі відстані. Проте існують низка факторів, які можуть обмежувати або ускладнювати виконання цих перевезень. Серед основних обмежень – технічні несправності літаків, політичні чинники, обмеження на габарити й вагу вантажів, коливання попиту та зміни пріоритетів, а також закриття повітряного простору для цивільної авіації. Ці чинники можуть призводити до затримок, скасування рейсів та інших труднощів, що негативно впливають на ефективність вантажних авіаперевезень. Зокрема, технічні несправності літаків чи обладнання аеропортів здатні спричинити непередбачувані збої у розкладі польотів, що потребує значних зусиль для відновлення операційної діяльності та затягує процес доставки.

Повномасштабне військове вторгнення 24 лютого 2022 року мало значний вплив на бізнес-процеси в Україні, включно з ланцюгами постачання вантажів. Уже на початку лютого 2022 року міжнародні страхові компанії через зростаючу загрозу військових дій відмовилися від страхування літаків, що виконували пасажирські та вантажні перевезення, а деякі авіакомпанії евакуювали свої повітряні судна з території України. Це суттєво обмежило можливості для вантажоперевезень. Державне підприємство "Украерорух" через високі ризики для авіаційної безпеки з 02:45 за київським часом 24 лютого 2022 року припинило надання послуг цивільним авіаперевізникам, що використовують повітряний простір України, до завершення воєнного стану.

Закриття повітряного простору України для цивільної авіації, а також значні обмеження для повітряного простору сусідніх країн і взаємне закриття повітряного простору Росії та ЄС для авіаперевізників суттєво змінили маршрути як пасажирських, так і вантажних перевезень. Частка автомобільного транспорту в логістичних ланцюгах значно зросла. Після початку війни доставка авіаційним транспортом можлива лише до сусідніх країн, таких як Польща, країни Балтії та інші. Якщо раніше авіаперевезення забезпечували швидкість і безпеку доставки, то нинішні обмеження змушують використовувати більш тривалі та складні маршрути автомобільним транспортом, що підвищує ризик затримок, залежність

від політичної ситуації, а також збільшує час митних перевірок. До того ж зростають витрати на паливе, технічне обслуговування і загрози щодо безпеки вантажів, включаючи ризики крадіжок і пошкоджень.

З огляду на зазначені фактори, управління змінами стає критично важливою компетенцією для фахівців, які займаються організацією мультимодальних вантажних перевезень. Управління змінами – це структурований підхід до адаптації індивідів, команд і організацій до переходу від поточного стану до бажаного майбутнього. Контекст управління змінами охоплює такі аспекти, як зміни в процесах, технологіях, людських ресурсах, а також у мережах постачальників.

Управління змінами в мультимодальних вантажних перевезеннях передбачає процес виявлення, планування, реалізації та оцінки змін у ланцюгах постачання для підвищення ефективності, зниження витрат і покращення загальних результатів доставки. Це вимагає узгодження ланцюга постачання з загальними цілями організації та забезпечення залучення всіх зацікавлених сторін, включаючи постачальників, партнерів та працівників, у процесі змін.

Процес управління змінами при організації мультимодальних вантажних перевезень зазвичай включає кілька ключових етапів:

1. Раннє планування. На цьому етапі визначають необхідність змін і встановлюють чіткі цілі щодо того, які результати мають бути досягнуті. Це вимагає аналізу поточного стану ланцюга постачання, створення уявлення про бажаний майбутній стан та визначення кроків для переходу від поточного стану до нового.

2. Оцінка впливу. Цей етап передбачає аналіз потенційного впливу змін на різні аспекти ланцюга постачання, включаючи персонал, процеси, технології та відносини з клієнтами. Оцінка допомагає зрозуміти масштаб змін і ресурси, необхідні для їх реалізації.

3. Управління змінами. Забезпечення структурованих підходів для впровадження змін, що зазвичай включає стратегії комунікації, навчальні програми та механізми моніторингу й оцінки прогресу.

Серед переваг управління змінами можна виділити такі ключові аспекти:

- Підвищення ефективності завдяки оптимізації процесів, що сприяє зниженню витрат та покращенню загальної результативності.

- Покращене обслуговування клієнтів завдяки вдосконаленню процесів і впровадженню нових технологій, що підвищує рівень задоволеності та лояльності клієнтів.

- Адаптація до змін: управління змінами допомагає підприємствам гнучко реагувати на нові правила та ринкові умови, зберігаючи їх конкурентоспроможність.

- Підвищення залученості працівників: залучення співробітників до процесу змін і надання їм необхідних ресурсів може покращити їх моральний дух та зменшити плинність кадрів.

- Збільшення прибутків: завдяки підвищенню ефективності та покращенню якості обслуговування компанії можуть отримати конкурентні переваги і збільшити свої прибутки.

Однак процес управління змінами також супроводжується низкою викликів:

- Опір змін: співробітники можуть негативно сприймати зміни, якщо вони вважають їх непотрібними або відчують загрозу своїм робочим місцям.

- Відсутність підтримки з боку керівництва: якщо керівництво не повністю підтримує зміни, їх впровадження може бути неуспішним.

- Недостатність ресурсів: управління змінами вимагає значних ресурсів, включаючи час, кошти та персонал.

- Необхідність ефективної комунікації: якщо працівникам не пояснити причину змін і їхній вплив, це може призвести до непорозуміння і опору.

- Проблеми з реалізацією: навіть найкращі плани можуть стикатися з труднощами під час впровадження, тому важливо мати запасні плани на випадок непередбачених обставин.

В сучасних умовах українські транспортно-логістичні компанії використовують аеропорти Польщі як основні хаби для авіап перевезень вантажів, після чого товари транспортуються автотранспортом в Україну. Стандартний маршрут виглядає так: аеропорт Польщі – пункт пропуску на кордоні – Україна. Оскільки міжнародна доставка залежить від партнерських угод, одним з ключових напрямків для оптимізації є розширення мережі партнерів, здатних здійснювати авіап перевезення до сусідніх країн.

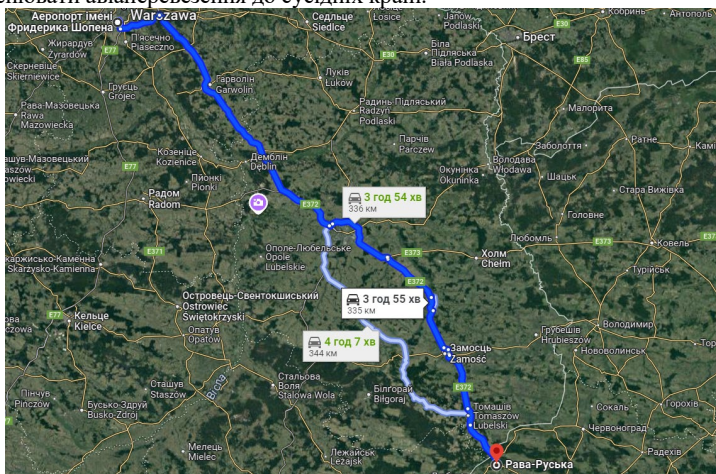

Рис. 1. Приклад стандартного маршруту перевезення вантажів (Аеропорт Фрідріка Шопена (м.Варшава) – митний пункт Рава-Руська) [5]

Варто зазначити що зміна маршруту або способу авіап перевезень суттєво впливає на вартість доставки. В умовах невизначеності, коливань цін на паливо та авіап перевезення, а також проблем з перетинном кордонів, логістичним компаніям слід зосереджувати увагу на часі та вартості доставки, щоб покращити якість послуг для клієнтів.

Список літератури

1. Шандрівська О.Є. Трансформація української транспортної вантажної системи в умовах війни - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/view/237/6446/13300-1>
2. Берестенко В. Як логістика адаптувалась до війни - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/07/24/702529/>
3. «Логістика під час війни в Україні» - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://glc.in.ua/uk/logistika-vo-vremya-voyny-v-ukraine/>
4. «Логістика в умовах війни в Україні» - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.mikhailenko.com.ua/24-05-2023/logistyka-v-umovah-vijny-yak-zberegty-ta-pitrymuvaty-eksportni-postavky/>
5. Гугл-карта для відтворення маршрутів - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.google.com.ua/maps/@50.4851493,30.4721233,14z?hl=ru>